

Piotr Józwiak

Aplikant adwokacki, doktorant w Katedrze Prawa Karnego UAM

ROLA POLICJI W POSTĘPOWANIU W SPRAWACH Z OSKARŻENIA PRYWATNEGO

Może się na wstępie wydawać, że pozostawienie przez ustawodawcę pokrzywdzonemu pełnej inicjatywy w ściganiu tych przestępstw, wyłącza wszelkie obowiązki policji w tym zakresie. W rzeczywistości jednak rola policji w przypadku niektórych przestępstw prywatnoskargowych może być o wiele większa i bardziej doniosła niż w przypadku wielu przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego. Dziwi zwłaszcza dość ubogie piśmiennictwo odnoszące się bezpośrednio do tej problematyki. Z wyjątkiem komentarzy do kodeksu postępowania karnego trudno bowiem znaleźć artykuły, które zajmowałyby się szczegółowo powyższą tematyką.

Jedną z podstawowych zasad postępowania karnego jest zasada ścigania z urzędu, która polega na tym, że ściganie przestępstw odbywa się przez organy państwa niezależnie od woli i zachowania pokrzywdzonego lub innego podmiotu. Państwo, za pomocą swoich organów, ściga sprawców przestępstwa z urzędu ze względu na atak sprawcy na porządek prawny ustanowiony przez to państwo w postaci odpowiednich zakazów, których przekroczenie jest zagrożone karą kryminalną.¹ Odmiennym trybem ścigania przestępstw jest ściganie z oskarżenia prywatnego. Ściganie w tym trybie inicjuje pokrzywdzony na skutek wniesienia skargi prywatnej. Od tego momentu pokrzywdzony staje się oskarżycielem prywatnym.² W doktrynie wskazuje się, że o zaliczeniu niektórych przestępstw do grupy przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego decyduje głównie fakt, że naruszają one bezpośrednio

interes indywidualny, a interes zbiorowy może być tu dotknięty jedynie pośrednio i tylko pod warunkiem, że jednocześnie dotknięty jest także interes indywidualny.³ Kodeks postępowania karnego przewiduje dwie formy wniesienia oskarżenia prywatnego.⁴ Po pierwsze, jest to akt oskarżenia wniesiony do sądu bezpośrednio przez oskarżyciela prywatnego lub jego pełnomocnika. Po drugie, jest to skarga ustna lub pisemna pokrzywdzonego złożona policji. Nie wchodząc w szczegóły, gdyż nie jest to przedmiotem niniejszego artykułu, należy podkreślić dwie rzeczy. Po pierwsze, ściganie przestępstwa prywatnoskargowego może zostać wszczęte także przez prokuratora na podstawie art. 60 § 1 k.p.k., jeżeli wymaga tego interes społeczny. Na tej samej zasadzie prokurator może wstąpić również do każdego postępowania wytoczonego już wcześniej przez oskarżyciela prywatnego. Po drugie, aktualnie do przestępstw prywatnoskargowych zaliczamy naruszenie czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia na okres nie dłuższy niż 7 dni (art. 157 § 2 i § 3 k.k. w zw. z art. 157 § 4 k.k.), zniesławienie (art. 212 k.k.), zniewagę (art. 216 k.k.), naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.). Przestępstwem ściganym z oskarżenia prywatnego jest także odmowa lub uchylenie się od zamieszczenia sprostowania lub odpowiedzi (art. 46 § 1 w zw. z art. 46 § 2 prawa prasowego⁵).

¹ K. Marszał (red.): *Proces karny*, Katowice 2005, s. 65.

² *Ibidem*, s. 68.

³ S. Steinborn, [w:] J. Grajewski (red.), *Kodeks postępowania karnego. Objasnienia dla studentów*. Tom II (art. 425 – 673), Zakamycze 2005, s. 163.

⁴ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2002, s. 183.

⁵ Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – *Prawo prasowe* (Dz. U. 1984, nr 5, poz. 24). Por. też wyrok Trybu-

Skarga prywatna przybiera postać uproszczonego aktu oskarżenia, który zgodnie z treścią art. 487 k.p.k. może ograniczać się do oznaczenia osoby oskarżonego, zarzucanego mu czynu oraz wskazania dowodów, na których opiera się oskarżenie. Trudno bowiem wymagać od pokrzywdzonego sporządzenia sformalizowanego aktu oskarżenia.⁶ Z tego też właśnie względu pokrzywdzony może, zgodnie z treścią art. 488 § 1 k.p.k., swoją pisemną bądź ustną skargę złożyć policji, która następnie ma obowiązek przesłać skargę do właściwego sądu. Art. 488 § 1 i § 2 k.p.k. statuuje ponadto inne obowiązki policji w postępowaniu w sprawach z oskarżenia prywatnego. Wydaje się, że szczegółowe omówienie obowiązków wynikających z tych przepisów ma duże znaczenie. Należy bowiem zauważyć, że jedną z przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej policjanta, oprócz nieprzestrzegania zasad etyki zawodowej, jest naruszenie dyscypliny służbowej, przez które należy rozumieć, zgodnie z treścią art. 132 ust. 2 ustawy o Policji⁷, czyn policjanta polegający na zawinionym przekroczeniu uprawnień lub niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa lub rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów. W tym miejscu należy podkreślić, że pociągnięcie policjanta do odpowiedzialności dyscyplinarnej za popełnienie przez niego przewinienia dyscyplinarnego może mieć dla niego bardzo doniosłe skutki. Wymierzenie nawet najłagodniejszej kary dyscyplinarnej w postaci nagany skutkuje bowiem obniżeniem nagrody rocznej w granicach od 20% do 50%, obniżeniem dodatku (funkcyjnego, służbowego) w granicach od 20% do 50%, a także brakiem możliwości awansu, otrzymywania nagród i wyróżnień przez okres sześciu miesięcy, chyba że nastąpi wcześniejsze zatarcie ska-

zania.⁸ Nie wspominając już o tym, że dotkliwszym rodzajem kary dyscyplinarnej jest np. kara w postaci obniżenia posiadanego stopnia policyjnego czy też nawet wydalenie ze służby.

Przesłanką odpowiedzialności dyscyplinarnej policjanta, jak wskazano już powyżej, może być więc m.in. czyn polegający na niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa, a także poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów. Pomimo że sprawy ścigania przestępstw prywatnoskargowych pozostawiono inicjatywie pokrzywdzonego, polski kodeks postępowania karnego, w rozdziale poświęconym postępowaniu w sprawach z oskarżenia prywatnego nakłada na policję cały szereg obowiązków. Art. 488 § 1 k.p.k. stanowi o obowiązku przyjęcia przez policję, bądź sporządzenia pisemnej skargi pokrzywdzonego, a art. 488 § 2 k.p.k. - o prawie sądu do wydawania policji określonych poleceń w postępowaniu prowadzonym w tym trybie. W konsekwencji tego wydaje się, że niewykonanie przez policjanta obowiązków wynikających z tych artykułów może być podstawą do wszczęcia przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego. Stąd konieczność szczegółowego omówienia tych przepisów.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że art. 488 k.p.k. zastąpił poprzednio obowiązujący art. 435 k.p.k. z 1969 r. W porównaniu ze swoim poprzednikiem, komentowany przepis ograniczył obowiązki policji w postępowaniu w sprawach z oskarżenia prywatnego. Obecnie policja nie może być już, jak to miało miejsce w poprzednio obowiązującym kodeksie, zobowiązana przez sąd do przeprowadzenia dochodzenia, a jedynie do przeprowadzenia określonych czynności⁹, o których mowa poniżej.

Zgodnie z treścią art. 488 § 1 k.p.k. policja, na żądanie pokrzywdzonego,

nału Konstytucyjnego z dnia 22 lutego 2005 r., K 10/04, OTK-A 2005, nr 2, poz. 17.

⁶ K. Marszał (red.): *Proces...*, op. cit., s. 609.

⁷ Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 277 ze zm.).

⁸ Podaję za: S. Maj, *Postępowanie dyscyplinarne w służbach mundurowych*, Warszawa 2008, s. 49.

⁹ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgrzyzek, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz do artykułów 468 – 682*. Tom III, Warszawa 2007, s. 45.

przyjmuje ustną lub pisemną skargę i w razie potrzeby zabezpiecza dowody, po czym przesyła skargę do właściwego sądu. Policja w tym wypadku uznana jest za swobodny przekazywacz skargi, którą ma obowiązek przekazać właściwemu sądowi.¹⁰ Jeżeli skarga ma formę ustną powinna zostać zaprotokołowana¹¹ zgodnie z treścią art. 143 § 1 pkt 1 k.p.k., który stanowi, że spisanie protokołu wymaga w szczególności przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie, wniosku o ściganie i jego cofnięcie. Policja nie ma więc prawa dokonywać oceny zasadności skargi¹² albo odmówić jej przyjęcia i nakazać pokrzywdzonemu skierowanie sprawy bezpośrednio do sądu w trybie postępowania w sprawach z oskarżenia prywatnego. Policja nie może również odmówić przekazania skargi sądowi, nawet wtedy, gdy wnosi ją osoba nieuprawniona albo zachodzą inne przeszkody prawne uniemożliwiające wszczęcie postępowania określone w art. 17 § 1 k.p.k.¹³, jak np. śmierć oskarżonego, przedawnienie karalności czy niska społeczna szkodliwość czynu.

Jeżeli skarga jest pisemna, to nie ma znaczenia, jak nazwie ją składający.¹⁴ Wynika to bezpośrednio z art. 118 § 1 k.p.k., zgodnie z którym znaczenie czynności procesowej ocenia się według treści złożonego oświadczenia. W doktrynie podkreśla się, że regulacja zawarta w tym artykule normuje rzeczywistą wolę składającego oświadczenie, jako kryterium rozstrzygające o ustalaniu znaczenia procesowej dokonanej czynności.¹⁵ Zgodnie z tym, pisemną skargą w rozumieniu art. 488 § 1 k.p.k. jest także pismo określone, np. jako prośba czy też zawiadomienie o przestępstwie, jeśli tylko wynika zeń, że chodzi o czyn, który

jest ścigany z oskarżenia prywatnego i zawiera ono informacje o osobie sprawcy, czynie oskarżonego oraz dowodach, na których opiera się oskarżenie.¹⁶ Nie dotyczy to jednak sytuacji, w której dopiero w wyniku czynności sprawdzających zawiadomienie o przestępstwie ustalono, że czyn jest przestępstwem o charakterze prywatnoskargowym. W takiej sytuacji pismo zawiadamiającego nie jest skargą w rozumieniu art. 488 § 1 k.p.k., lecz zawiadomieniem o przestępstwie, o którym mowa w art. 304 k.p.k. Policja powinna więc odmówić wszczęcia dochodzenia i pouczyć pokrzywdzonego o możliwości ścigania tego przestępstwa w trybie prywatnoskargowym, chyba że interes społeczny wymaga tego, by czyn ten był ścigany przez prokuratora.¹⁷

Po złożeniu przez pokrzywdzonego stosownej skargi prywatnej, zadaniem policji, zobowiązanej do podjęcia w takiej sytuacji stosownych czynności, jest zabezpieczenie dowodów, a następnie przekazanie skargi do właściwego sądu. Przekazanie skargi właściwemu sądowi jest obligatoryjne, zabezpieczenie dowodów następuje natomiast w razie potrzeby.¹⁸ Mówiąc inaczej, kwestia zabezpieczenia określonych dowodów nie musi wynikać z wyraźnego żądania pokrzywdzonego, ani też określone żądanie nie jest wiążące, gdyż ocena takiej konieczności zależna jest od policji, która powinna kierować się potrzebami wynikającymi z konkretnej sprawy.¹⁹

W tym kontekście pojawia się zasadnicze pytanie, o fundamentalnym znaczeniu dla prawidłowego ustalenia zakresu obowiązków policji w postępowaniu w sprawach z oskarżenia prywatnego, a mianowicie, czy obowiązki policji wynikające z art. 488 § 1 k.p.k. i polegające na zabezpieczeniu dowodów, należy traktować jako

¹⁰ T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz, Warszawa 2008, s. 1027.

¹¹ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks..., op. cit., s. 46.

¹² T. Grzegorzczak, Kodeks..., op. cit., s. 1027.

¹³ Ibidem, s. 1029.

¹⁴ Ibidem, s. 1027.

¹⁵ A. Sakowicz, [w:] K. T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Warszawa 2007, s. 279.

¹⁶ T. Grzegorzczak: Kodeks..., op. cit., s. 1027.

¹⁷ Ibidem, s. 1027 – 1028.

¹⁸ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks..., op. cit., s. 46.

¹⁹ J. Grajewski: Komentarz do art. 488 kodeksu postępowania karnego, [w:] J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom II (art. 425-673). Zakamycze, 2006, LEX.

czynności postępowania przygotowawczego. Ma to znaczenie, o tyle, że jeśli uznamy, że tak jest, to na policji będzie ciążył obowiązek zrealizowania wszystkich celów postępowania przygotowawczego wskazanych w art. 297 § 1 k.p.k., a w szczególności ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo, wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy, ustalenie danych osobowych sprawcy. Jeśli uznamy, że czynności podjęte w trybie wskazanego tu przepisu są czynnościami postępowania przygotowawczego, to należałoby następnie ustalić, czy stosujemy tu odpowiednio przepisy dotyczące śledztwa czy też może dochodzenia.

W doktrynie zdecydowanie przeważa pogląd, że czynności podjęte w trybie wskazanym w art. 488 § 1 k.p.k. nie są czynnościami postępowania przygotowawczego.²⁰ Z jednej strony można spotkać się również z poglądami, że jest to jednak dochodzenie przeprowadzane przez policję w zakresie określonym w art. 297 k.p.k.²¹ albo też, że mamy tu do czynienia z postępowaniem przygotowawczym.²² Z drugiej zaś strony ci sami autorzy podkreślają, że w postępowaniu w sprawach o przestępstwa prywatnoskargowe nie ma – mimo wszystko – obligatoryjnego postępowania przygotowawczego²³ i mamy tu do czynienia jedynie z czynnościami spełniającymi zadania postępowania przygotowawczego.²⁴ Konsekwencją braku postępowania przygotowawczego jest niemożność ujawnienia na rozprawie – czy to w trybie art. 389 § 1 k.p.k., czy też art. 391 § 1 k.p.k., a tym bardziej na podstawie art. 392 k.p.k. – ewentualnych zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonego przesłuchanych przez policję, chociażby czynności te były dokonane zgodnie z ustawą.²⁵

De lege lata wychodząc naprzeciw oczekiwaniom praktyków, którzy muszą stosować komentowane przepisy, należy przyjąć, że w rozpatrywanych artykułach nie mamy do czynienia z czynnościami postępowania przygotowawczego, lecz z czynnościami *quasi* - postępowania przygotowawczego, do których stosuje się wprost art. 488 k.p.k. i poglądy doktryny w tym zakresie, a nie przepisy o śledztwie czy dochodzeniu. Policja nie jest więc zobligowana do podjęcia czynności mających na celu zabezpieczenie dowodów, gdyż ustawa stanowi, że dokonuje się ich w razie potrzeby. Do policji należy ocena, czy rzeczywiście konieczne jest podjęcie tych czynności.²⁶ Potrzeba taka zachodzi przede wszystkim wtedy, gdy jest to niezbędne dla wykrycia dowodów, a następnie do ich zabezpieczenia na potrzeby dalszego postępowania.²⁷ Niezbędne jest natomiast wykonanie czynności, o których mowa w art. 488 § 1 k.p.k., jeśli mają one na celu wyeliminowanie niebezpieczeństwa utraty lub zniszczenia dowodów. Konieczne może być więc przeprowadzenie oględzin miejsca przestępstwa lub ciała, w tym z udziałem biegłego lekarza, ustalenie nazwisk i miejsca zamieszkania świadków, przesłuchanie świadków, zwłaszcza tych, którzy nie będą mogli złożyć zeznań na rozprawie, np. z powodu wyjazdu za granicę.²⁸ Nie ma przy tym przeszkód, aby wezwać pokrzywdzonego i to w rozmowie z nim ustalić, z jakich przyczyn uznaje on za niezbędne przesłuchanie tego czy innego świadka lub inne wskazane przez niego zabezpieczenie dowodowe.²⁹ W żadnym wypadku policja nie musi jednak podejmować ani czynności sprawdzających, określonych w art. 307 k.p.k., które nie służą zabezpieczeniu do-

²⁰ E. Samborski: *Zarys metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Warszawa 2002, s. 308; S. Steinborn, *op. cit.*, s. 167; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, *op. cit.*, s. 45.

²¹ F. Prusak: *Komentarz do kodeksu postępowania karnego*, Warszawa 1999, s. 1350.

²² K. Marszał (red.): *Proces...*, *op. cit.*, s. 613.

²³ F. Prusak: *Komentarz...*, *op. cit.*, s. 1350.

²⁴ K. Marszał (red.): *Proces...*, *op. cit.*, s. 613.

²⁵ E. Samborski: *Zarys...*, *op. cit.*, s. 308

²⁶ R. A. Stefański, *Komentarz do art. 488 kodeksu postępowania karnego*, [w:] Z. Gostyński (red.), J. Bratoszewski, L. Gardocki, S. M. Przyjemski, R. A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II, Dom Wydawniczy ABC, 1998, LEX.*

²⁷ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, *op. cit.*, s. 46.

²⁸ *Ibidem*; R. A. Stefański, *Komentarz...*, *op. cit.*

²⁹ T. Grzegorzczak, *Kodeks...*, *op. cit.*, s. 1027.

wodów, ani też czynności mających na celu dopiero poszukiwanie dowodów.³⁰ Nie można jednak wykluczyć tego, że policja podejmie w tym wypadku czynności operacyjne wykonywane wówczas w trybie ustawy o Policji, np. w odniesieniu do ustalenia miejsca zamieszkania świadka wskazanego w ustawie.³¹

W tym kontekście pojawia się kolejne pytanie, czy w sytuacji, gdy pokrzywdzony nie jest w stanie sformułować aktu oskarżenia odpowiadającego warunkom formalnym określonym w art. 487 k.p.k., ponieważ nie wie kim jest sprawca przestępstwa, policja ma obowiązek poszukiwania i ustalenia osoby sprawcy. Wydaje się, że tego rodzaju obowiązek na policji nie ciąży. Trudno bowiem przyjąć, że poszukiwanie i ustalenie osoby oskarżonego jest zabezpieczeniem dowodów w rozumieniu art. 488 § 1 k.p.k.³² W takiej sytuacji pokrzywdzony może jednak zwrócić się do policji o wylegitymowanie określonej osoby (w trybie ustawy o Policji), wskazując ją jako sprawcę przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego, a następnie, po dokonaniu tych czynności przez policję, sprecyzować w protokole przyjęcia skargi dane osobowe sprawcy przestępstwa. Tego rodzaju działań nie można w żadnym wypadku uznać jednak za czynności poszukiwawcze.³³

We wszystkich wskazanych wyżej sytuacjach policja nie wszczyna jednak

dochodzenia, lecz podejmuje te czynności na mocy upoważnienia wynikającego z art. 488 § 1 k.p.k. Mają one charakter pełnowartościowych czynności procesowych, dlatego też muszą być wykonane z zachowaniem rygorów przewidzianych w kodeksie postępowania karnego.³⁴

W innej sytuacji znajduje natomiast zastosowanie art. 488 § 2 k.p.k., zgodnie z treścią którego policja, na polecenie sądu, dokonuje określonych przez sąd czynności dowodowych, po czym ich wyniki przekazuje sądowi. Przepis ten dotyczy bowiem czynności dokonywanych przez policję już po wszczęciu postępowania przed sądem, tj. po wniesieniu aktu oskarżenia. Nie ma przy tym żadnego znaczenia to, czy wszczęcie postępowania nastąpiło na skutek wniesienia prywatnego aktu oskarżenia bezpośrednio do sądu, czy też poprzez złożenie skargi policji, która następnie przekazała ją sądowi.³⁵ Warto jeszcze raz podkreślić, że art. 488 § 2 k.p.k. odbiega swą treścią od art. 435 § 2 kodeksu postępowania karnego z 1969 r., gdyż wyłącza możliwość przeprowadzenia przez policję, na polecenie sądu, dochodzenia w ścisłym tego słowa znaczeniu, ograniczając obowiązek policji do dokonania czynności dowodowych określonych przez sąd.³⁶ Polecenie wydane przez sąd jest klasycznym przykładem polecenia, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie może skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną zgodnie z treścią art. 132 ust. 2 ustawy o Policji.³⁷ Sąd musi jednak zawsze określić, o jakie czynności chodzi, a gdy jest to niezbędne do przeprowadzenia określonych czynności wydać

³⁰ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks..., op. cit., s. 46. Odwrotnie R. A. Stefański, którego zdaniem ustawa wprawdzie mówi jedynie o zabezpieczeniu dowodów, lecz trzeba przyjąć, że chodzi także o poszukiwanie dowodów, gdyż dopiero wówczas będzie można je zabezpieczyć. Jego zdaniem podjęcie takich czynności może być uzasadnione w wypadku, gdy mają one zmierzać do wykrycia sprawcy przestępstwa. Por. R. A. Stefański, Komentarz..., op. cit.

³¹ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks..., op. cit., s. 46.

³² Tak też T. Grzegorzczak, Kodeks..., op. cit., s. 1027. Warto jednak zauważyć, że A. Ważny wskazuje, iż policja w razie potrzeby (np. gdy nie jest znana osoba sprawcy) zabezpiecza dowody. Przy czym nie precyzuje on bliżej swojego stanowiska.

³³ T. Grzegorzczak, Kodeks..., op. cit., s. 1027.

³⁴ R. A. Stefański, Komentarz..., op. cit. i literatura tam podana.

³⁵ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks..., op. cit., s. 46.

³⁶ T. Grzegorzczak, Kodeks..., op. cit., s. 1027.

³⁷ Zgodnie z treścią tego artykułu, naruszeniem dyscypliny służbowej jest czyn policjanta polegający na zawinionym przekroczeniu uprawnień lub niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa lub rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów. Na temat poleceń wydawanych policjantom por. S. Maj, Postępowanie..., op. cit., s. 21 – 23.

również stosowne postanowienie.³⁸ W doktrynie trafnie podkreśla się, że określenie przez sąd czynności dowodowych powinno być dokładne i precyzyjne.³⁹ Wykonując polecenie sądu, policja może jednak wykroczyć poza określone ramy. Dotyczy to niezbędnych czynności zabezpieczających o charakterze niecierpiącym zwłoki. Wynika to bezpośrednio z treści art. 488 § 2 zdanie drugie k.p.k., zgodnie z którym przepis dotyczący tzw. dochodzenia w niezbędnym zakresie, określony w art. 308 k.p.k., stosuje się odpowiednio. Mówiąc inaczej, policja w każdej sprawie, w wypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli uzna, że jest to konieczne dla zabezpieczenia śladów przestępstwa przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, może przeprowadzić w niezbędnym zakresie czynności dowodowe, a w szczególności dokonać oględzin, przeszukania, pobrania odcisków palców od oskarżonego, fotografować go, a także przedsięwziąć wobec niego inne niezbędne czynności, nie wyłączając pobrania krwi, włosów i wydzielin organizmu.⁴⁰ Chodzi tu jednak tylko i wyłącznie o czynności dowodowe, a nie inne czynności procesowe, jak np. przedstawienie zarzutów, o którym mowa w art. 308 § 2 i § 3 k.p.k. Wynika to z faktu, że nie jest to czynność przewidziana w trybie prywatnoskargowym, a przepis art. 308 k.p.k. ma być stosowany jedynie odpowiednio.⁴¹ Żadnego znaczenia nie ma natomiast to, że nie wydano postanowienia o wszczęciu postępowania, albowiem wszczęcie postępowania prywatnoskargowego następuje przez wniesienie prywatnego aktu oskarżenia albo złożenie skargi policji w trybie art.

488 § 1 k.p.k.⁴² Niezależnie od dalszych uwag należy podkreślić, że wszczęcie postępowania w tym trybie przerywa również bieg terminów przedawnienia, jeżeli oczywiście nastąpi przed upływem przedawnienia określonym w art. 101 § 2 k.k.⁴³

Policja po dokonaniu czynności dowodowych zleconych przez sąd, przekazuje wyniki przeprowadzonych czynności niezwłocznie sądowi. Policja nie jest uprawniona do dokonywania ich oceny i ewentualnej ich selekcji, gdyż sprawa ta pozostaje w wyłącznej gestii sądu.⁴⁴

Na zakończenie należy również ustalić, kto sprawuje nadzór nad czynnościami policji wykonywanymi na podstawie art. 488 k.p.k. Jeśli chodzi o czynności dowodowe podjęte w trybie art. 488 § 1 k.p.k., to nadzór na tymi czynnościami sprawuje prokurator, natomiast nadzór nad czynnościami dokonywanymi przez policję w ramach art. 488 § 2 k.p.k. sprawuje sąd, wyłączając w tym zakresie uprawnienia prokuratora.⁴⁵

Określone w niniejszym artykule propozycje stosowania przez policję art. 488 k.p.k. nie aspirują na pewno do jednoznacznego i rozstrzygającego rozwiązania tej kwestii. Złożoność i doniosłość omawianej problematyki powoduje, że niektóre z zaprezentowanych rozwiązań mogą mieć charakter dyskusyjny.

³⁸ T. Grzegorzczak, *Kodeks...*, op. cit., s. 1027. Przykładowo w przypadku zobowiązania policji przez sąd do przeszukania pomieszczeń, innych miejsc lub osoby, jej odzieży i podręcznych przedmiotów konieczne jest wydanie przez sąd stosownego postanowienia, zgodnie z art. 220 § 1 k.p.k. w zw. z art. 220 § 2 k.p.k.

³⁹ S. Cora, *Poszukiwanie dowodów przez sąd w świetle przepisów k.p.k.*, „Palestra” 2006, nr 5 – 6, s. 150.

⁴⁰ Por. zwłaszcza art. 308 k.p.k. oraz P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, op. cit., s. 47; T. Grzegorzczak, *Kodeks...*, op. cit., s. 1028 – 1029.

⁴¹ *Ibidem*, s. 1029.

⁴² *Ibidem*; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, op. cit., s. 47; S. Steinborn, op. cit., s. 167.

⁴³ Por. uchwał SN z dnia 15 kwietnia 1971 r., VI KZP 79/70, OSNKW 1971, nr 6, poz. 84. Por. szerzej na temat przedawnienia karalności przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego K. Marszał (red.), *Proces...*, op. cit., s. 610.

⁴⁴ R. A. Stefański, *Komentarz...*, op. cit.

⁴⁵ J. Grajewski, *Komentarz...*, op. cit.